

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partium Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

In quo sit a sit perfecta religiosorum, Consiliorumque Evangelicorum
observantia, ostenditur Exercitio tertio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

EXERCITIUM TERTIUM.

*De perfectâ Votorum religiosorum
Consiliorumque Evangelicorum
observantiâ.*

CAPUT I.

*Introducitur breve schema Hominis religiosi,
religiosaque Professionis.*

Religiosus in conspectu Dei attendere
considerare debet, qualis sit nobilitas,
altitudo, & eminentia status sui, qua-
lisque vocationis suæ obligatio: ut o-
mni studio, Divinâ opitulante gratiâ,
excellentiâ vitæ conformare satagat

ad dignitatem status.
Plurimum displicet Domino Deo, & tanquàm res
monstruosa ei horri est non mediocri, quando altitudo
professionis & vilitas morum: perfectio status & imper-
fectio vitæ in unam concurrunt personâ *Monstruosa res, lib. 2. de*
s. Bernardus, gradus summus & animus infimus, sedes Confid.
prima & vita ima, lingua magniloqua & manus otiosa.
Conformiter loquitur Climacus: *Criminosior culpa,*
ubi locustior vita. Status & professio Religiosorum, *S. Tho. o-*
portuna mentem Sanctorum, status medius est inter ter- puf. 1.
renum & celestem, inter humanum & Divinum: S. Dionys.
Est supremum infimi, quod attingit infimum supremi.
Est

Est accessus quidam, vel, ut melius dicam, regressus ad primitivum statum protoparentis nostri Adami primam originem: ad statum Angelorum, quo est officium: & ad esse Dei, quod ad ipsius gloriam et civitatem. Religiosi sunt in Mundo, extra mundum vivunt in carne, supra carnem: & libi ipsi morantur cum Deo, & per Deum.

Theologus Anapagita nominat vitam Religiosam puram, non partitam, unificansem sacra contemplatione in Deiformem unitatem. Vitam puram, & unam non divisam cum Mundo, in Deum tractantem media cognitione. Altissima est professio nostrae S. Bernardus loquens Religiosis. Celos trahit in gela, Angelicè similis puritati: non enim persequitur omnem sanctitatem, sed omnem sanctitatis perfectionem. Aliorum est Deo servire, vestrum inhære. Aliorum Deum credere, scire, amare, revereri: vestrum Deum intelligere, cognoscere, frui. Religiosorum proprium subjungit Nazianzenus: Superiorem caelestem vitam agere: Divinas species & imagines purae terrena formis permixtas, secum ferre: Deo purius Divinarum puram speculum in diis magis puris, & angelis versari, & si in Terra agant, Terram deserere, & spiritu in caelo collatentur.

Hæc est causa, cui juxta mentem S. Basilii, quedam inter homines converantur, reversionem caelesti aviditate flagrantem: & subtrahit à corpore in visibilia conspiciunt: & repleti in visibilibus, perfectè contemnunt: & omnes, quod in Mundum aternitatis calcant.

Et ut paucis plura complectar cum eodem Nazianzeno: Proprium est Religiosorum, cum Deo conversari, affluere se ad esse, vitam & mores Dei, in se ipsam, transformare se in suum Prototypum, & in seipso secatate in vita sua per gratiam hoc ipsum, quod gaudet in seipso per naturam. O inexplicabilem glorioli instituti dignitatem! O Magisterium Divinæ Scholæ Spiritus sancti, veræ sapientie Discipulatum Attem transformandi se in Deum! O Exercitium tantum Deificum!

Hic altissimus Religionis finis est. Media propor-
 nata sunt Vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientia.
 Removent omnia perfectionis impedimenta: *Omnem* 2.2. q.186.
capacitatem contra Charitatem. Disponunt ad praesen- a.7. *Clim.*
 tiam Dei cum oratione continuâ: *In omni loco, in omni tempore, in omni re.* *S. Hieron.*
 Viam ad caelum adæquant & fa- S. Hieron.
 cilem reddunt: *Levem cum Christo ad caelestia ascendere* ep. 5. *S. Gre-*
 goriani Consecr. ntes Deo in perpetuum holocausti Ezech.
 sacrificium: *Cum quis suum aliquid Deo vovet, & al-* Hom. 6.
quod non vovet, sacrificium est; cum vero omne, quod
vovet, omne quod vivit, omne quod sapit, omnipotentis
Dei vovet, holocaustum est. Verum proprius sanctissi-
 morum votorum effectus est, quod erigant ac sublevent
 animam ad summum perfectionis gradum, eamque in-
 solubili immobilique nexa uniant primæ sanctitatis
 clavi, Christo Crucifixo: nos eidem Cruci cum Christo
 uniant, efficiantque Crucifixos vivos. *Quibus Mundus*
inimicus est, & ipse Mundo. O sancti & benedicti clavi!
 O sacra & veneranda vota! Fedes terrenorum affectuum
 suffragantur voto Paupertatis: manus sinistra voluptatum
 carnalium suffragitur voto Castitatis: dextera honoris
 mundi & mundani voto Obedientia.

Homo crucifixus, secundum Cassianum, non potest
 pro animæ sui motu membra movere, nulla passione suc- *Cass lib. 4.*
 cumbitur, non est sollicitus de crastino, de suis affectionibus *c. 34. 35.*
 cogitat: illuc premitit sui cordis intuitum, quò se non
 habet illico transiurum.

Et Religiosus in virtute Votorum similes sortitur
 conditiones: Non potest ad libitum movere affectus
 & desideria sua: sed eadem juxta Obedientia regu-
 lam ordinare debet: non molestat ab inordinatis
 passionibus superbiae & ira; non est sollicitus de iis,
 quae in futurum sibi sunt necessaria: nihil cogitat de
 rebus praesentibus; sed illuc habet animam oculos defixos,
 quò se sperat momentis singulis migraturum: & non solum
 carnalibus vitiis, verum etiam ipsi elementis mortuuntur
 existimat.

Beati clavi, non tam patibulo Crucis nos suffragitis,
 quam nos deducitis in possessionem throni Gloriam.
 Pars III. Beati

Serm. 30.

Beati clavi, veræ Paradisi estis claves: *Clavus factus est clavis referans*, ait S. Bernard. Et beatus ob quam Sacri Doctores Religionem vocant *genus martyrij horrore mirus; sed diuturnitate stius*. Si in martyrio infertur mors corpori, turque vita, quam recipiebat ab anima; in hoc per sacra vota mors pariter infertur animæ, in vita, affectus scilicet Mundi, & superflui, & eius alia substituitur longè melior, quæ est *Vtinam non sibi vivat; sed et, qui pro se moritur & resurrexit*. Finis igitur Religiosi emulatio tudo perfectionis est: Media verò, perfectio observantiæ.

Differamus nunc de modo exercendi cam: in generali, deinde in particulati.

CAP. II.

De praxi seu exercitio perfectionis in communi.

Primò supponendum est consilium, quod S. Hieronymus dedit Paulino: *Noli in te mecum contentus sis: totum summum, totum perfectum dera*. Religiosus Divinæ Gratiæ munusculum generoso animo ad omnem perfectionis gradum aspirare debet, exiguo non contentus, nec se exemplum tradita, quæ fuit concinuis quidam paupertatis & obedientiæ. Quo titulo appellatur Passio ejus in monte Thabor: *Loquebatur autem de S. Ignatio Lojolâ legitur, quod de seipso dicebat: Se vivere non posse, si quid in anima non inveniret*.

Secundò, magni faciendæ sunt, & æstimandæ eorum votorum virtutes, veluti consecratiæ, castitatis, Divinæ Christi, & propter Divinum consilium Deificæ effectæ, De Paupertate affecta S. Bernardus

In ejus
vitâ,

nam in suo corpore. Christus dedicavit Paupertatem :
quod idem de aliis virtutibus verificari potest. Ex hac
affirmatione progignatur amor & desiderium perfe-
ctionis & puritatis votorum.

Tertio, quia hæ virtutes tanquam consecrata & Dei-
ficata in Christo vim & efficaciam obtinere conse-
crandieriam, & quasi Deificandi ipsum Religiosorum :
Dvorum quoddam vas efficitur, totum Divino usui
consecratum & dedicatum. Et quemadmodum calix
consecratus, & ad altaris usum deputatus absque sacri-
lego hanc potest applicari ad alium usum prophanum ;
ita Religiosus totus Dei servitio dedicatus minime se
applicare debet servitio Mundi.

Serm. 4. de
mon. instit.

Consecratio facta per vota, est totalis subiectio, ut do-
ct. S. Thomas, ad Divinum famularum : totalis sub-
iectio, inquit, non dividenda cum aliis, independens
a divinis, voluptatibus, honoribus, cunctisque rebus
Mundanis.

1.2. q. 88.
4.7.

Quarto, ut vota in propria compareant pulchritudi-
ne & nobilitate, in lumine fidei, non sensuum, inspi-
renda sunt. Fides namque docet, paupertatem esse per-
fectam quandam opum divitiarumque cælestium pos-
sessionem: castitatem esse vitæ æternæ fruitionem: Obe-
dientiam esse Dominium rerum omnium creatarum.

Quinto, non exiguum confert emolumentum frequens
votorum renovatio, huiusmodi enim holocausta sunt
Deo gratissima : veluti patet in S. Francisco, quando
S. D. M. in signum vororum tria obtulit pulcherrima
pinnimata aurea. In voto Paupertatis Deo, certo
quodam modo, presentantur omnes divitiæ creatæ ;
in voto Castitatis cunctæ voluptates & oblectamenta
terre ; in voto Obedientiæ omnes honores & dignitates
mundanæ.

Sexto, proderit etiam, ea semper gestare parata in
corde & ore, veluti tria arma potentissima contra as-
perrimos ferocium nostrorum hostium. Omnis siquidem
votatio, aut est contra virtutem Paupertatis, vel
contra Castitatem, vel contra Paupertatem : ergo si
superflua commoditatis tentaberis desiderio, responde :
Provo Paupertatem ; si desiderio oblectamenti sensualis,
etiam

Ioan. 1.

etiam liciti, infestaberis, voto castitatis te
 dicendo: *Voveo Castitatem*: si propria auctoritate
 propriaque voluntate & iudicio; cape arma Ob-
 tinent, & d.c: *Voveo Obedientiam*. Et hoc est
 qua vincit Mundum, Fides nostra, Fides nostra
 terum. *Quis est, qui vincit Mundum, nisi
 quoniam IESVS est Filius DEI*; Ratio, locum
 Deum, consequenter credit, quod in Christo
 summi boni, ergo non fuit d. filius veri boni, sed
 veri mali, & cum hoc cuncta evincit tentatione
 Bino namque armorum genere Mandos nos
 & impugnat: alluciendo bonis civitatum, vult
 honorem: & terrendo malis Paupertatis, Castitatis
 & Obedientiae. Verum vincit Fides nostra
 contemnit illa bona, quia non verata, cum non
 in Christo. Nos igitur impugnat Mandos nos
 alluciendo; at non expugnat: nos vincimus
 factis muniti votis.

Septimo, super omnia perfecta votorum
 necessaria est totalis quaedam renuntiatio
 propriaque virium, ac omnimoda fiducia
 vocationis, non speculativa modo, sed etiam
 credendo intellectu, & voluntate etiam optinendo
 tendoque omnimodam hanc dependentiam
 gratia: semper, & in omni eventu Divina
 opem & auxilium. Accales, opinione D. Christi
 sunt pauperes spiritu, *Qui semper adiuvantur
 mendicantes*. Unde ex textu Graeco, loco
 peros, vertitur, & legitur: *Beati Mendicantes*.
 crescit hac dependentia, eo perfectior est
 randi. *Tandem est aliquid homo, affirmat
 stinus, quamdiu haeret illi, à quo factus
 Si certissimum est, & veritas Fidei, quod
 boni possumus facere, veluti dixit Salvator,
 tione possibile erit, quod sine Deo aliquid
 mus? Semper igitur nobis est confidendum
 recurrendum ad Deum, petendum Divinum
 lium: rogemus Dominum, ut det nobis
 pauperem, spiritum castum, spiritum obtemperantem*

perfectam in Divinâ Gratiâ fiduciam, ac de nobis-
 recipi diffidentiam,
 Ultimo, necessaria est cooperatio nostra, ut neque
 in maximis velimus deesse Divinæ Gratiæ: qui est fi-
 delis in parvis & minimis, à Divinâ Gratiâ promo-
 vetur ad majora. Qua de causa magno cum funda-
 mento ait D. Anselmus: *Custodia, vel negligentia S. Ansel.*
in votorum, signum est observantia, vel inobservantia
in Religione. Unde intert Cæsarius: Non est minimum Casarius.
voluntate minima. Ratio, quam adducunt Theologi,
quia defectus parvus, tamen parvus & minimus
est in genere offensa Dei, ac disponit ad defectus & ex-
cessus majore, & quamvis non tollat gratiam; tollit
inter fervorem, tollit enim auxilia Dei specialia, ad
operandum cum favore necessaria. Quare omni co-
ntinua & studio fugere debemus cunctos defectus etiam
minimos contra vota Paupertatis, Castitatis & Obe-
diæ, memores illius sententiæ Eusebii: Venire Eusebii.
in Religione, summa perfectio est; non perfecte vivere
in votorum in genere. Dicamus modo de exercitio co-
ntinua in particulari.

CAP. III.

De perfecta observantiâ Votorum in particulari.

De Paupertate.

Primo, perfectio Paupertatis consistit in quinque
 expropriationibus: prima est expropriatio domi-
 ni; secunda, usus proprietari; tertia, usus super-
 flui; quarta, certi alicujus necessarii; quinta, af-

Ac primitus ratione voti Paupertatis debet
liare omni dominio, quod est *ius disponendi in
libitum, independenter à voluntate Superioris.* Unde
potes quidquam donare, nec alienare, vel dare
recipere sub quo cuoque pretextu vel titulo dationis
mutui, elemosynæ, absque Superioris licentia,
quidquam Superiorem celare, nec eum impedire
ut desuper non disponat.

Præterea, ultra dominium debes te quoque
& expoliare usu. Non habet Religiosus *usus
sed tantum usum facti, est purus usufructus;* qui
& hanc non nisi in usum à Superiore sibi commu-
plicare potest.

Uterius, usu rerum superfluarum, & neces-
sariarum te prives, necesse est. *Nihil superfluum
cedatur,* ita pro Religiosis ordinar Concilium
dentinum, *nihil necessarium denegetur.* Observe
consilium Apostoli: *Quæstus magnus, parum
cientia. Habentes alimenta, & quibus tegamur,
tenti simas.*

Sess. 25. c. 5.
1. Tim. 6.

S. Bern.

Psal. 73.

S. Bern.

Neque hoc sufficit: necessarium etiam
esse certum, sed incertum; ita ut sæpe numerus
ostendatur cum experientiâ effectus aliquis Pauperum
Pauperes esse volumus, ait S. Bernardus, *modi
desit.* Non est vera Paupertas ista, est Paupertas
ficta, sapiens hypocritis. *Pauper & non
dabunt nomen tuum.* Paupertas cum inopia
pertas vera glorificans & laudans Deum. *Pauper
S. Bernardus, qui non habet necessaria, se
nec ab alio.*

S. Ignac.

Coll. 4. c. 8.
c. 11.

Denique, ad perfectionem Paupertatis
ut te prorsus expolies omni rerum non neces-
sarium affectu: quemadmodum statua, dicitur
gnatius, nullum prorsus habet affectum
sive sit nova, sive trita & antiqua. Alioquin
advertit Cassianus, *non est abscondere passim
immutare à pretiosis rebus ad vilis.* Et S. Augustinus
adducit in specie signum aliquod, quo, quæ
modi adsit affectus, cognoscatur. *Signum est*

non dolore discedit, cum amore aderat: si, quotiescunque
superior te privat nonnullis vestibus, cubiculo, &c. moe-
re: corripis, & tristitia, signum est, iisdem te appo-
suisse affectum tuum.

Hic est verus Pauper spiritu, Pauper corde, qui
affectu amoreque privatus terreno, non solum non
gaudet proprietate & dominio rerum; sed nec illud
amat & desiderat: non tantum non habet superflua;
sed nequidem vult & appetit, imò fugit, spernit &
contemnit, & omnia arbitrat ut fieriora, ut Chri- Philip. 3.
stum lucrifaciat. Huiusmodi nobis exemplum dedit 2. Cor. 8.
Christus in vita sua: qui propter nos egenus factus est,
ut sua inopia nos divites efficeret. Primum, spoliando
de omni dominio temporali, sive in actu primo,
sive in actu secundo. Regnum meum non est de hoc Ioan. 18.
Mundo Spirituale duntaxat sibi retinendo Dominium.
Paravit se omni re, quæ umbram etiam haberet su-
perfluitatis. Et ad hunc finem advertit S. Augustinus, S. Aug.
quod Apostoli non utebantur calceis, sed sandaliis:
sicut enim contegunt plantam pedis, quod ad necessitatem:
calceatiam superiorem partem, quod ad commoditatem
pertinet. Frequenter ipsis deficiebant necessaria, ut
propterea cogereatur nonnunquam se sustentare qui-
busdam speciebus frumentorum. Discipuli esurientes cæ. Matth. 23.
perunt vellere spicas, & comedere.

Verum ad quod extremæ Paupertatis signum de-
venit Christus, satis superque demonstrant vitæ suæ
primordia & terminus natus est in stabulo, proprio
bestiarum habitaculo, necessariis omnibus prosus de-
finitus: nudus in ligno Crucis mortuus, nec minimam
aque habuit guttulam, quâ extremam, quam patieba-
tur, sitim mingaret.

Et hæc veræ Paupertatis Idæa, Crucifixi, nempe,
nuditas: quam quotiescunque inspicit & respicit Reli-
giosus, verum exinde exemplar, quod imitetur, ex-
cepere debet. O nuditas ditissima & nobilissima! Climacus
Tu es curarum omnium depositio, securitas vita, via o-
mnibus impedimentis libera, morum alienatio, manda-
torum fides, mundi totius dominium. Greg. 6.

E 4

Quod

Quod de Paupertate rebus omnibus nos diximus, de eâ paupertate intelligitur, quæ rebus nos efficit indigentes; quod si enim comparatione bonorum cælestium eandem consideremus, dicetur.

Paupertas duas, ut ita loquar, sibi vendicat: una Terram uocam, Cælestem alteram. In prima exspoliatur terrenis opibus; in secundâ diuitiis spiritualibus. Uode cor Religiosum in ueritate dicitur pauper & dives: pauper bonis temporalibus, dives bonis spiritualibus. *Est dives*, affirmat Spiritus sanctus *eum nihil habet: Et est pauper cum in diuitiis suis*.

Prou. 13.

Religiosus pauper est dives siue diuitis: & sic dicitur est pauper cum diuitiis. Ratio est, inquit Beatus Hieronymus, *diuitiis internis abundat, quæ ueræ diuitiæ sunt*.

S. Chrysof.

Ha sunt maxime diuitiæ, ait S. Chrysolomus, *diuitiis. Si e conturbat, affligiturque an illorum* huiusmodi, animet te, consoleturque, vicissim luctum. Bona commutatio est, quando pro paucis & æstimabilia cæli comparamus bona. Præmium

S. Bern.

cælorum, ait S. Bernardus, non tam promittitur, ut in aliis; sed datur Paupertati de presentibus. Dominus dicat, *Beati pauperes, quoniam æstimabilem gnum cælorum. Quia, secundum Hugonem, de presentibus, precio iam soluto: & sicut presentibus*

S. Aug.

de presentibus, hic datur etiam præmium de presentibus. Iustinus sedulo ponderat animo discrimen inter bonis temporalibus diuitem, & Religiosum bonis cælestibus, & ait: *Saculorum felix, quia datur in arcâ: Religiosus felix, quia habet Deum in scientiâ. Ille illud habet, quod perit, & ibi habet, quod*

at isto Deum habet, qui perire non potest, & ibi habet, quod auferrî non potest. Ex quo ulterius sequitur, quod pauper voluntarius absolute non debeat uocari pauper

dives: rum, quia, quod habet, sine comparatione est eo, quod ipsi deest (Veluti in Mundo, si quæderet centum millia scurorum, dives æstimaretur, si unus ei deesset obulus) rum etiam, quia diuitiæ

tuas sunt ueræ diuitiæ, quæ nobilem efficiant

Ecce contra verò sæcularis dives absolute appellandus est pauper, quia sine comparatione multo plus est, quod ei occidit, quam illud, quod actu possidet.

Præterea Paupertas cor Religiosi reddit opulentum, quia illud efficit simile Deo: Unde D. Chrysostomus *Hom. 18.*

verba illa S. spiritus sancti: *Ego dixi Deo, inquit, in speculo de pauperibus spiritu.* Eum verò, si Deus habet *sufficiens, independantiam, & immutabilitatem,* sociæ conditiones participat Pauper, *Sufficiens sibi,* quia omne modicum ei sufficiens est: non dependet à commoditatibus divitum, quas sibi accipit: & quia semper innoxius Deo, in quo unque eventu semper idem est, & sine mutatione. Et hæc de exercitio Paupertatis. Pro ipsiusdem exercitio sequentia observabis puncta.

Primum. Non contentus eris sola Paupertate exteri; verum etiam interiori studebis Paupertati, puritate & mundicie cordis exspoliando illud cunctis affectibus ac desideriis terrenis, *nihil eorum, quæ videntur, S. Ignat. Mart.*

Secundum. Professio Religiosa nos non obligat duntaxat, ut simus pauperes; sed etiam, ut desideremus & amemus esse tales: *Non Paupertas, sed Paupertatis amor S. Bernard.* Neque solum vitam pauperem ducere debemus ex defectu commoditatis; sed etiam ex amore & desiderio Paupertatis, tamen nobis sese offerrentur commoditates plurimæ.

Tertium. Fidei oculum habebis apertum, oclusum verò oculum sensus, non aspiciendo modicum illud, quod te privat Paupertas; sed multum, quod tibi donat. Considerando insuper, quod eo ipso, quo corpus rebus privas temporalibus, animam dives bonis spiritualibus gratis & Gloriæ.

Quartum. Quotiescunque tibi occurrerit occasio aliqua, qua nonnullum sanctæ Paupertatis experiris effectum, tanquam particulare Dei Donum eundem agnosces & æstimabis, nec non gratias quàm maximas ages Deo pro tanto beneficio & gratiâ præstitiâ, ut sic te magis magisque conformes sanctissimo ejus Filio Christo Jesu, ac sanctissimæ Virgini Deiparæ.

E 5 CAP.

CAP. IV.

De perfectione Voti Castitatis.

Similem adhibebis curam & diligentiam perfectionis Voti Castitatis, sicut & puritati corporis castitatis: *Mundantes nos ab omni inquinamento carnis & spiritus.* Idèoque Castitas peculiaris quædam appellatur virtus Angelica: nam virtute illius castitatur secundum carnem; sed tanquam puritas extra & supra carnem. Castitas Angelos facit, ut S. Ambrosius: qui eam servavit Angelus cum quibusdam diabolus. Verùm quid est hæc Castitas Angelica? purus & sanctus Amor Dei non permixtus aliquo creaturarum amore. *Castus est,* definit Climacus, *qui morem amore excludit, ignem igne extinguit.* Deus superat amorem creaturarum, igneque Sancti devincit ignem concupiscentiæ. Ob causam Castitas dicitur etiam virtus Divina: quoniam *minem Deo maximè familiarem facit, & quantum ad se homini est similem facit.*

Acquisitioni virtutis hujus, ejusque perfectioni multum prodest, si de nobis, propriisque nostris diffidamus, ac proinde eam à Deo expostemus & sollicitemus: Dei enim donum *Et nemo potest esse continens, nisi Deus det.* Tamquam subjungit Cassianus, à contrario viti molesto oppugnaberis, donec perfecte cognoveris terrenum, deficiente gratiâ Dei, ad resistendum terrenum insufficientemque: *Tamdiu, sic loquitur, terrenum animum impugnare necesse est, donec se beatum supra vires suas, agnoscat.* Et S. Bernardus hujus conflictus & certaminis in particulari virtuti Sanctissimi Sacramenti: *Quæa motus tollit consensura.*

2. Cor. 7.

lib. 2. de virg.

Grad. 15.

Sap. 8.

Cass lib. 6. c. 5.

S. Bern. serm. de corp. Dom.

Et ex parte nostrâ, præter quàm hic inimicus subjungitur mortificatione continuâ, sensuum custodia, subtractione occasionum, vincitur & superatur quoque, ut docet Chrysostomus, *Consideratione superna pulchritudinis. Climac.* Quæcunque anima contempletur, animatque infansiam æterni Verbi pulchritudinem, flocci æstimat, respicit, spernitque totum Mundi decorem & splendorem. Et hæc de virtute Castitatis, ejusque puritate & perfectione.

CAP. V.

De perfectione Voti Obedientia.

Obedientiæ perfectio desumitur principaliter ex fine, cum quis obtemperat homini, *sicut Domino*, ut *Ephes. 6.* docet Apostolus: pura, Superiori, in quantum respiciatur Christum, & est Vicarius Christi. Obedientiæ namque, de qua nobis sermo est, non est politica, sed religiosa: non naturalis, sed supernaturalis, sequela Gratiæ, in ordine ad vitam æternam. Hinc sequitur ad perfectionem Obedientiæ, pro ut est virtus moralis, sufficere executionem præcepti, voluntatisque Superioris ordinantis, ita, ut motivum & ratio formalis, ut vocant, Obedientiæ sit ipsum præceptum & ordinatio; verùm ad perfectionem Obedientiæ, in quantum est virtus religiosa & supernaturalis, insuper necessarium esse, ut quis ultimatè obediat præcepto Superioris, in quantum est præceptum & ordinatio Dei.

Etenim Apostolus obedientiam doceat esse quoque exhibendam Superioribus sæcularibus tanquàm Christo (*Obedite Dominis carnalibus, sicut Christo*) nihilominus *Ephes. 6.* discrimen est non exiguum. Etenim obedientia Superioribus temporalibus debita ex natura sua naturalis est, & ordinata solum ad finem naturalem, & in ea dicitur quis obedire Christo, in quantum Christus ordinavit & præcepit, ut Dominis temporalibus obediat;

est Obedientia religiosa ex natura sua supernaturalis & juxta eam obedimus Christo, non rapimus, Christus ita vult; sed particulari ratione, quia superiores Religiosi repræsentant Christum, & sunt Vicarij: de quibus ipsemet Christus ait: Qui vult me audire.

Luc. 10.

Uc igitur acquiratur perfecta Obedientia, scilicet voluntatem Dei, veluti finem ultimam respiciamus, oportet, obediamusque voluntati superioris, in quantum repræsentat imaginem Dei: admodum idem est motus in imaginem & imaginem (eodem siquidem latræ cultu adoratur imago Christi & Crucifixus) ita eadem, qua Deo, Superiori in quantum est Vicarius Dei, debetur obedientia.

S. Bern. tr. de prece. & de prae. & siue Deus, siue homo Vicarius Dei, mandata quæ tradiderit. Et hæc de perfectione Obedientie: mus nunc ad illius exercitium.

Primo. In materiâ Obedientie, tanquam principium supponendam est, Obedientiam religio- non esse fundatam in cognitione sensus, vel rationis naturalis; sed in consideratione Fidei, & intentiones æternas. Siquidem principalis Superioris præcipit, non est homo, sed Deus: & propter aliam nostræ prædestinationis finem, certissimum est, nos nescire, quænam salutis nostræ sint media, eoque prorsus esse incognita. Solus Deus, uti solus præstare potest, ita solus ea cognoscit, & Religiosum ponit, non per aliam, nisi per Obedientiam. Ergo quasi cæci, absque ulteriori discursu, per Superiori nobis indigitatam ambulemus: illud est præcipiamus exercitium, officium, & onus, quod imponit Obedientia, & securi erimus, ut periremus ad finem æternæ Gloriæ. Hæc est totalis cautio Religiosorum, inquit Bernardus, quia nolunt perire ad manus duci, veluti Paulus. Et tamen, juxta S. Bernardum illud est prædestinatorum signum & indicium, quod comparantur ovibus, quia oves non disputant, & sequuntur. Igitur Religiosus oculo Fidei respiciat Christum in Superiori, eiq; obedire magis cum

Serm. de
Convers.
S. Pauli.

quia in iis, quæ præcipiuntur, *causa principalis Christi* est, homo tantum ministerialis, mandans & præcipiens solum, in quantum est minister & Vicarius Christi, dicens: *Ecce ego mitto vos. Quasi dixerit Dominus Matth. 10.* (exponit Chrysostomus) *Hoc sufficit ad consolationem D. Chryso-*
stomi, hoc sufficit ad sperandum, non timendum super-
ventura mala: Ego mitto vos. Ratio verò, juxta
S. Thomam, est, quia Deus elargitur nobis vires juxta
pondus Obedientiæ a nobis ferendum, quas vires dare
non potest Superior temporalis.

Secundò. Obedientia debet esse pura, absque alio pro- *S. Greg. 23.*
 pio commodo. *Oportet obedire propter Obedientiã, non moral. 625.*
 propter molumentum Obedientiæ. *Obedientiã avide arri-*
piamus: nulla alia de causa, nisi quia Obedientiã est: con-
cedat S. Ignatius: & tunc pura erit Obedientiã, quando
motivum fuerit beneplacitum Dei, & sanctissima vo-
luntas ejus, sine alio respectu humano. Hæc Obedien-
tiã excellentia est, quæ facit idem velle, & nolle cum Deo,
auti facit Charitas: ac differunt solum in modo:

Obedientiã, ut subditus, Charitãt, ut amicus. In opera. 2. 2. q. 104.
tionibus, ut solum respicias objectum increatum, puram,
voluntatem Dei, non tuam consolationem,
satisfactionem, & complacentiam. Hæc primi pec-
cati causa, ac proinde totius Mundi ruina extitit, veluti
dicit D. Augustinus: enim verò haud contenta fuit Eva
sola voluntate & autoritate Dei; sed, ut obediret,
alium inquirebat notitiam, aliam investigabat rationem:
Ducebat enim, juxta S. Augustinum: Si bona est arbor, S. Aug. in
quire non tango? Si mala, quid facit in Paradiso? Bonã Psal. 70.
est arbor, nolo tangas, quia Dominus sum, servus es.

Et subjungit idem S. Doctor: Non potuit Dominus
per se demonstrare, quantum sit bonum Obedientiã,
quæ cum prohibebat ab eã re, quæ non erat mala. Sola
Obedientiã tenet palmam: sola ibi inobediencia sumit
vincium.

Tertiò. In obediendo speculi Idææque loco tibi in-
 seruit Obedientiã Christi. Primò. Anima sanctissima
 Christi per scientiam suam beatam & infusam semper
 Divinam spectabat voluntatem, & in illa decreta Divina,
 quibus

Philipp. 2.

quibus perfecte se conformabat. Se. unō. Obedi-
Christi fuit continua, & intensa usque ad mortem
finem vitæ suæ cum mortem etiam ipsam
propter Obedientiam. Tertio. Fuit Obedien-
tissimi holocausti; obēdivit enim cunctis

Ioan. 8.

Ioan. 5. ibi.
dem.

sentis, executivā, volitivā, intellectuā. *Quæ
sunt ei, facio semper. Non quare voluntatem
sed ejus qui misit me. Sicut audio à Patre meo, ita
facio.*

Quarto. Tria motiva in particulari habuit
D. N. in obediendo Patri suo æterno. Primum

Obedientiæ: *Sicut mandatum dedit mihi Pater
et ego facio.*

Secundum fuit Amoris proximi: *Pro eis ego
facio, ut salventur.*

id est, sacrifico meipsum. Tertium fuit Charitatis
Quæ placita sunt ei, facio semper. Ad eundem

oculis mentis tuæ semper observabitur Voluntas
in voluntate Superioris representata, & in ea

perleges ordinationes, isdem te conformando
do, in omnibus rebus etiam difficultibus obedere

Perfecta Obedientia, docet S. Thomas, sequi
alterius, contra motum proprium voluntatis: *quæ
tendit, ad vitam & ad honorem.* Tertio, contra

mæ potentiis, non executiva duntaxat, sed
voluntate & intellectu obtemperabis. Quæ

Serm. 4.

Obedientia vocatur à Climaco: *Sepulcrum
voluntatis: à Cassiano: Scilicet propter
& sine discursu.* Quarto obediens propter

Obedientiæ, Charitatis Dei & proximi, re-
tulit quoque S. Apostolus Petrus: *Castificati
purificantes) animas vestras in Obedientia
in fraternitatis Amore.* Obediendo simili proxi-
lutem proximi, ad gloriam Dei. Et hæc de Obedien-
Verum ut hæc virtus ad eam necessaria eam magis
Religiosi imprimatur, sequentia considerabitur
tam ad vota, quam ad Regulas Religiosorum
nec non ad Consilia Evangelica
spectantia.

2. Pet. 1.

CAP. VI.

De Reflexione super Vota.

Primo. Considerabis, qua ratione tria Vota sint tria media & instrumenta ad attingendam perfectionem, in perfecta Charitate Dei & proximi consistentem, efficacissima. Siquidem per votum Paupertatis tollitur affectus divitiarum: per votum Castitatis amor proprii sensus: per votum Obedientiae amor propriae voluntatis & iudicij: omnisque affectus noster solum in Deo tanquam in proprio collocatur centro. Quapropter Religiosus dicitur Holocaustum: quia, sacris votis mediantibus, totum se offert Deo, nihil sibi retinendo: offerendo *se suos, & sua, & se. Sua*, per votum Paupertatis: *Suos*, per votum Castitatis: *& se*, per votum Obedientiae.

S. Bern.

Secundo. Considero, primum sanctorum Votorum institutorem fuisse Christum D. N. qui, ut affirmant plurimi SS. Patrum, in instanti Conceptionis suae tria simul emisit vota, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiae, non propter necessitatem confirmandi se in bono, veluti Religiosi; sed propter occasionem maioris meriti, & ut nobis daret exemplum, quod imitaretur. Beata Virgo tria quoque fecit vota tempore presentationis suae in templo, veluti ipsamet revelavit S. Brigide hisce verbis: *Vovi in corde meo observare castitatem, nihil unquam possidere in Mundo, & vitam voluntatem meam Deo commisi.* Etenim, si ex illis verbis S. Petri in persona aliorum Apostolorum pronunciat: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*, eliciunt Doctores sacri vota Apostolorum: per haec enim verba: *Reliquimus omnia*, intelligunt renunciationem divitiarum, spectantem ad Paupertatem: & renunciationem uxorum filiorumque, spectantem ad Castitatem: & per haec alia: *Secuti sumus te*, intelligunt executionem voluntatis Christi, pertinentem ad Obedientiam: Beata

Suarez 20.
2. 3. p.

S. Brigide

Matth 19.

Beata Virgo in Templo longe perfectius reliquit
divitias, parentes, sequens Christum: ergo
enisi vota. Unde exemplo Christi & Mariae
simae Matris ejus haud contentus esse debet
rum substantia; sed insuper incumbere pen-
corum acquirendae, ut sis etiam pauper spem
deris, mente purus & castus: praevius non
gitationibus; sed etiam vanis nunciis
obediens etiam in rebus difficilioribus; re-
& coeca Obedientia abnegando propriam
& iudicium.

Tertio, considera finem votorum esse, ut
immobilisque reddatur anima in servicio &
Dei, adeo, ut revereri amplius non possit:
*ponit manum suam ad aratrum, & respicit retro
aptus Regno Dei.*

Quarto, Considera plurima emolumenta
fructus ad duos praesertim principales e-
lare votis. Primus fructus est operatio cum
merito. Qui enim obedit cum voto Obedien-
plici ratione meretur, & per actum Obedien-
Votum: quemadmodum, a contrario, qui
votum, duo committit peccata; unum, quia
praecipit Divinum; aliud, quia facit contra
Secundus fructus est pax interna, & gaudium
quo Religiosos ob perfectam votum obedi-
fructu in hac vita. Et hoc illud *Centuplum* est
nobis promittit Christus in S. Evang. *Matth. 19.*
*reliquerit Patrem, &c. centuplum accipiet in hac
hac vita, pacis & gaudij) & vitam aeternam in
tura vita. Tertius fructus est beatitudo vitae
sumus, Israel, qui, quae Deo placent, manifesta
mediate Obedientia.*

Quinto. Considera, quomodo per sacra
aniam & Christum perfectum contrahat
tium. Quapropter, sicut in Matrimonio sponsa
quod habet, donat Sponso, divitias, corpus, & pro-
voluntatem; ad eundem modum hoc idem facit
cum Christo sacris mediantibus Votis. Ac per
Obedientiae praesertim perficiuntur haec

Luc. 9.

Matth. 19.

quæ inter Sponsam & Sponsam debet esse *idem velle*,
 & *idem nolle*. Unde S. Bernardus: *Talis conformitas*
animarum maritat animam Verbo; & si perfecte diligit,

Secundo. Considera, quâ ratione mediântibus Votis
 vincimur in mancipium Christi: eorum formula est
 instrumentum: Beata Virgo, ceterique Sancti cœli in-
 ter sunt testatores. Hilari solummodò est animo:
 si fidelis ad mortem usque permanseris, bonum libera-
 tione ad eò experieris huic Dominum tuum, ut non
 duntaxat, sed cœli insuper tibi daturus sit æ-
 ternitatem, veluti ipse ait: *Eslo fidelis usque ad mor-*
tem, & dabo tibi coronam vitæ.

Septimo. Considera præterea, tria hæc vota esse tres
 in quibus Cruci affixus es cum Christo. Unde de-
 ceptus dicere poteris cum Apostolo. *Christo confixus*
Cruci: virgo, jam non ego, vivit verò in me Christus.
 Hæc insuper tria arma potentissima, quibus oppu-
 gnantur, expugnanturque inimici nostri. Spiritus ava-
 ritæ superatur Voto Paupertatis: vitium carnis & sen-
 sus vincitur voto Castitatis: superbia & sumptus
 humilitate, obedientia voto.
 Unde S. Augustinus: *Regnum cœlorum venale*
est: quantum valet, quantum es: da tibi ipsum, per sacra vota;
quod dicit illud.

CAP. VII.

Proposita.

Ego N. servus & mancipium Christi Crucifixi, &
 Mariæ Virginis Crucis sociæ, mediante ejusdem
 gratiâ facio propositum observandi non solum
 votum substantiam; verum etiam eorundem perfe-
 ctionem & puritatem.

Ac primo, quod sanctam concernit Paupertatem, non
 solum me privabo omni proprietatis specie; sed omni
 utinam ulu superfluo (esto Superioris venia mihi indulto)

Pari III.

F

omni-

omnique rei creatæ desiderio. Quapropter
ad victum, vestitum & habitationem puro
ero necessario: in quem finem in quibusdam
ribus festivitibus Religionis meæ quæcunque
fluâ me spoliabo: nihilque tam jucundum
mihi erit, quàm ut sim pauper nudusque cum
ac nudo Christo Crucifixo.

Secundò, quantum ad Castitatem, ultra
veluti Angelicam tam corporis, quàm animæ
pœnitentiis à sancta Obedientia mihi concessis
tisque sensuum, præsertim oculorum, aurium &
custodiâ mortificare studebo: fugiamque
me erit, omnem consolationem, etiam licitam
tionem Christi Crucifixi, pro me non solum
omnique consolatione destituti; sed etiam
eruciat. & in cruce mortui.

Tertiò. Quod attinet ad Obedientiam, semper
cognoscens Christum in Superioribus, coarctatam
dem obtemperabo: non respiciam, quid quæ
an homines subjecti erroribus: sed quam respiciam
nimirum, Christum, infallibilem sapientiam: &
siderabo rationes, cur hoc illud vè præcipiam
legitimaque illius, quod mandatur, mihi sufficiens
Omnibus verò æqualiter obediam, quem
æqualiter Crucifixi cujusdam adoratur imago
depicta in chartâ, sive in auro exculpa: non
respicitur, nec adoratur id, quod in se
representant.

Præterea, Obedientiæ meæ ultimatum
ut obediam homini propter amorem Dei, De
voluntatem, & propter majorem Dei gloriam
semper erit Obedientia imperata & ordinata
te, ad gloriam Dei, sanctissimæque voluntatis
modo deinde obediendi in particularibus
tur exercitium speciale conformitatis volun
tatis humanæ cum Di
vinâ.

CAP. VIII.

Reflexio super Regulas.

Primo. Considera, quod Regula variis condecoratur titulis, & nominibus à SS. Doctoribus. *Sunt*
Regula Religiosorum, ait D. Augustinus: quia in illis
 speculo, totum id, quod est pulchrum, for-
 maeque, conspicitur in facie animae. Si Regula ob-
 servetur anima pulchra comparet coram oculis Dei:
 si vero & deformis, si non observentur. S. Bene-
 dictus eas appellat *Instrumenta virtutum*, quia per Re-
 gularum observantiam cunctae acquiruntur virtutes.
 Hieronymus vocat eas *Vincula Christi, quae transeunt*
 in sempiternum: quia cum alligamus nos Christo ligamine
 sanctarum Regularum, in nobis ruit ample-
 xus Christi. S. Bernardus Regulam nominat
scalam vitae: quia, sicut scala varios habet gradus duo-
 decim longioribus innixos; ita Religiosa disciplina
 continet regulas in Humilitate & Obedientia
 fundatas. Hæc est scala illa, quam vidit S. Franciscus,
 & erecta cælum tangebatur. Observantiam re-
 gularum appellavit etiam S. Bernardus *Scalam Iacob*:
 sicut hinc Patriarchæ, quod propter amorem Dei
 dederat patriam, parentes, propriamque voluntatem,
 Deus per hanc scalam monstravit cælum aper-
 tum, Angelos ascendentes & descendentes, ac seipsum
 in mixtum; ita Religiosus mediante observantia re-
 gularum loco patriæ, parentum, propriæque voluntatis
 cælum, Angelos, & ipsum Deum. Hoc est
 fundamentum veræ lætitiæ Religiosi, qui semper Deo
 gratias referre tenetur, quod ipsam ad tam scelicem,
 & beatamque vocaverit statum. Denique librum Regula-
 rum *librum vite* jure appellare possumus: quia *dirigit*
 ad vitam: Vel etiam *Epistolam à cælo mandatam*,
 quæ Deus tibi significat, quod à te vult, & postulat.

F 2

Qua-

111
 207
 57

Galas. 6.

Quapropter cogita, Deum è cœlo tibi scribere ha-
stoli verba: *Quisunque hanc Regulam sensit*
super illos, & super Israel Dei. Quicumque has
Regulas, duplici gaudebit pace & felicitate, &
in alterâ vitâ.

Secundò. Considera, quod, tametsi Regula
obliget ad peccatum, nihilominus in transgressio-
nis casu, si quis Regulæ aliquod ad minus adit peccatum
suis, propter quem non observatur illa, *aut*
negligentia: & operari propter hunc lineam
peccatum. Siquidem, ut bene advertit Cæteranus,
tenemur facere opera supererogationis: supponit
men, quod eadem faciamus, obligamur eadem
debito modo, & propter debitum finem, *aut*
& rationabilem; & propter eandem finem eadem
mittere tenemur. Quicumque igitur operatur
lectus aliquâ concupiscentiâ, aut operatur
operari intermitteret ex negligentia, & cetera
acedia spirituali, committeret peccatum
transgressus fuerit aliam regulam silentij, *aut*
extra tempus propter certam quandam curam
& nimiam libertatem, pariter peccabit
Potest quis etiam in transgressione Regulæ,
S. Thomam, peccare mortaliter, quando
illas non observat, puta, quia non vult
neque voluntati Superioris se submittere. *Aut*
transgredi facile regulas, potest quoque
peccatum mortale, propter periculum, cui
in illud succurrendi: quia in peccatum illorum
Aluum & pravationum, Deus denegat
Gratiam efficacem, quâ destitutus gravibus
sistit tentationibus, sicque corruet in peccatum
tale. Ex quo elicitur, quanti à nobis zelum
quæcunque Regula etiam minima, quodque
tanquam prædestinationis salutisque nostre
respicende sint.

Tertio. Pro majori Regularum observantiâ
trior facies. Primò. Eas magno æstimo
partè, tuæ saluti & perfectioni admodum
sarias, in quibus Religio consistat observantiâ

Secundo, frequenter eas perleges, & hoc modo mediteris: considerando verba ac sensum Regularum: attendendo cognoscere, in quibus defeceris, & examinando, quâ ratione in observatione illarum te habueris: attendendo actum contritionis cum proposito emendationis. Tertio, externam quandam assumes pœnitentiam propter Regularum transgressionem: vel publicè, peccando eam à Superiori; vel privatim in tuo cubiculo. Denique perfectam earundem observantiam postulabis à Deo per merita Sanguinis Christi, & Mariæ Virginis.

CAP. IX.

De Consiliis Evangelicis.

Ad perfectionis religiosæ consecutionem, præter Regularum proprias, necesse est, ut notat Carthusianus, Religiosus observet quoque Consilia Evangelica, quæ sunt Christianarum virtutum spectantia. Evangelica enimque nil aliud sunt, quàm imago & exemplar ipsius vitæ Christi, qui, quod ore docuit, opere adimplevit. Unde cum nos obligati simus ad perfectam Christi imitationem, conformiter loquitur D. Augustinus: *In omni re, quam Christus gessit ut homo; hominibus imitandum præbebat exemplum.* Erimus quoque astricti ad perfectam Doctrinæ Evangelicæ observantiam; ut eam doctrinam illam; quæ est imago Christi, forma quoque efficiens ac constituens Religiosum in perfectione consistat. Hæc igitur sancta documenta, instructiones Consilia continuo respicere debet Religiosus: lectione, meditatio, & observatio illa. Hic debet esse principalis ac primarius Regulæ liber omnibus Religiosis communis. Sunt vero, secundum Carthusianum, duodecim Consilia: *quemadmodum, inquit ille, ponuntur decem præcepta: ita duodecim sunt Christi Consilia, à quibus Evangelicis sparsim expressa.*

Serm. de SS. fol. 754.

Hom. 15. in Ioan.

locis sup. cit.

F 5

Primum,

- Matth. 10.** Primum, de Paupertate. Si vis perfectus esse, vende omnia, qua habes, & da Pauperibus.
- Secundum, de Castitate. Sunt eunuchi, qui fuerunt propter Regnum caelorum.
- Tertium, de Obedientia. Qui vult venire, abneget semetipsum. Et sunt contra tria Mundana, menta & vitia: contra concupiscentiam oculorum, luxuriam & superbiam.
- Matth. 5.** Quartum, de perfectione Charitatis. Qui odierunt vos, & orate pro persequentibus, & pro tribulantibus vos.
- loc. cit.** Quintum, de Perfectione Patientia. Non malo, sed, si quis percusserit dexteram maxillam, prebe ei & alteram: & ei, qui vult contendere cum in iudicio, & tunicam tuam collere, dimitte pallium.
- Luc. 6.** Sextum, de Operibus misericordiae, tam spirituales quam corporales. Omni petenti te tribue.
- Luc. 6.** Septimum, de non jurando. Ego dico vobis, non iurare omnino: sit autem sermo vester, est autem non.
- Matth. 5.** Octavum, de vitandis occasione peccandi. Si quis scandalizat, erue eum, & proice ab eo.
- Matth. 18.** Nonum, de recta intentione. Si oculus tuus fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.
- Matth. 5.** Decimum, de Conformitate doctrinae ad vitam. Fecerit, & sic docuerit homines, magnus vocabitur in Regno caelorum.
- Matth. 6.** Undecimum, de sollicitudine vitanda. Nolite esse de crassino.
- Matth. 18.** Duodecimum, de correptione fraternâ. Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum.
- Et hæc de exercitio perfectæ observantiæ
& Consiliorum Evangelicorum.

CAP. X.

De Zelo Animarum.

Ornatis infinita summe communicativa proprium est, ut non intra seipsam duntaxat operetur mediata-
 teris Divinarum Personarum Processionibus; sed etiam extra se, in temporanea creaturarum, præ-
 sertim ratione præditarum productione: unde Naturæ
 Divinae proprium est Deificare, propriam suam com-
 municando naturam.

Primo, per essentiam Filio suo naturali. Secundo, *S. Tho. 1. 2.*
 per participationem Filii adoptivi (sicut proprium *q. 12. 4. 1.*
est, ignire, docet Angelicus) ut *Unigenitus,*
erat in sinu Patris, sit etiam Primogenitus in multis Rom. 8.

Ad primam operationem, quam habet Deus
 intra seipsum, non admittit ullius creaturæ coopera-
 tionem: sic tamen ad secundam, in ordine ad sancti-
 ficationem animarum. Et ad hanc actionem, in-
 quit *Chrysostomus, concurrunt Christus, Angeli, &*
homines: Christus, ut Dominus: Angeli, ut servi: nos Hom. 3.

ut *cooperari; proinde hoc est opus Angelicum, omnia Hebr. 1.*
facere pro salute proximorum: magis autem hoc est
opus CHRISTI. Ministerium conversionis animarum
opus est, non humanum tantum; sed & Angelicum.
 Quam major exprimi potest dignitas, quam dice-
 rit *Apostolo: Dei adiutores sumus: Et cum di- 1. Cor. 3.*
scipulo S. Joanne: Cooperatores sumus veri. epist. 3.
 Quam? Et Dei cooperationem, juxta *Areopagitam, De myst.*
Divinam in seipsa ostendere actionem, secundum Theol. c. 3.
non possibile est, reluctem; est omnium Divinorum
Divinissimum.

Insuper adjutorium animarum operatio utilissima est. *S. Amb.*
de Angelis affirmat S. Ambrosius: Angeli sine zelo nihil apud Bon.
faciunt. & substantia sua amitterent prerogativam, nisi de lum.
zeli ardore sustinerent. Et secundum doctrinam Eccl. 10. 1.
Areopagitæ: Si superiores Angeli nollent influere in serm. 2.
inferioribus; clauderent sibi viam influentia à superioribus.

Jerem. 15.

Et per os Jeremiæ promittitur Deus: *Si convertam te, q. d. Ita tecum agam, ut te geres cum meo tuo: Si eum de peccato reduxeris, & convertatur ad statum gratiæ, de afflictione te convertam ad gratiam. Ratio hujus est, juxta S. Chryl. omnes homines in charitate sint invicem colligati, propterea non permittit Deus, ut qui veniat in utilitatem, nisi transeat per alienam: cum utriusque junctum est gaudium & consolatio: Consolatur dicebat Apostolus, ut possimus nos consolari eis, quibus mihi pressura sunt. Qui non est consolatus, nisi tuum.* Hæc est altissima Religiosi professio, vocatur altissimum statum vitæ mixtæ pro fide habentem propriam duntaxat; sed proximi quoque tractant de quo statu, Divina adjuvante gratia, tractant presenti exercitio. Ac primò, de modo universali conversandi cum proximo in genere. Secundò, de modo excipiendi confessiones. Tertiò, de modo peccatorum seu concionandi.

*Cor. 1.**Hom. 2.**1. Cor. 1.**S. Thom. ib.*

CAP. XL

De modo conversandi cum proximo

INter omnia ministeria & exercitia animarum utilia, illud imprimis Sacri Doctores censuerunt de proficuum, in quo cum ædificatione conversatur cum proximo nostro. Idque confirmatur per Christum D. N. qui propterea, ut docet S. Thomas, *elegit vitam solitariam, sed socialem.* Verum ut conversatio talis sit, qualis à nobis requiritur suumque sortiatur finem, nonnullas exigentias habet.

2. Tim. 2.

Prima, debet esse spiritualis propter spirituum salutem: non sæcularis, neque propter gratiam sæculari instituenda est. *Nemo militans Deo se implicat in negotiis secularibus.* Ratio quia finis Religionis est Charitas Dei & proximi.

non in bonis temporalibus seu saecularibus ; sed in spiri-
 tuali salute proximi consistit. Quod confirmatur ex-
 emplo Christi ; qui rogatus , ut inter duos fratres li-
 tem quoddam saecularem decideret , absolute id facere
 recusat , dicens : *Quis me constituit Iudicem , aut Divi-*
sum inter vos ? Unde S. Ambrosius : *Terrena declinat ,*
propter Divina descenderat ? nec Iudex dignatur es-
sequium vivorum , habens mortuorum iudicium. Idem
 referunt Apostolus : *Si in vobis (id est per vos) judi-*
cabitur Mundus , indigni estis , qui de minimis (id est de
negiis saecularibus) iudicetis. Negotia igitur saecula-
 ria , in quantum saecularia contradicunt Religioso ; ea-
 dem autem facta spiritualia , ex sine supernaturali , conve-
 nire possunt , & licita sunt Religiosis. Quod , secun-
 dum S. Thomam , fit quatuor conditionibus. Prima.
Fiant ex cupiditate , id est , propter lucrum aliquod tem-
porale. Secunda. *Fiant ex charitate & amore , quo pro-*
moventur in Deo diligatur ; qui est finis Religionis. Tertia.
Fiant ex obedientia , quia Religiosus non habet velle , neque
vult. Qua de causa , ut notat S. Thomas , ait Apосто-
 lus : *Implicat se , scilicet voluntarie : non cum implicatur*
superioribus. Quarta. *Cum debita moderatione fiant ,*
ut impediatur exercitia spiritualia Religionis propria :
haec enim negotia suscipienda sunt in ordine ad Char-
itatem Dei & proximi : ergo exercenda sunt cum debi-
ta moderamine & mensura , ut proficiat , non nocent huic
fini. Quamobrem Christus corporalia non confere-
 bat beneficia , nisi in ordine ad spiritualia , ac miraculose
 sanabat corpora , ut spirituale largiretur medelam a-
 nimabus : ideoque , priusquam conferret sanitatem ,
 petebat ab infirmis , an crederent , & fidem haberent.
 Hoc documentum de non intricando se negotiis saecula-
 ribus , optime observavit S. Ignatius : rogatus enim ab
 aliqua persona , ut ei locum procuraret in aula cujusdam
 Principis , ita , respondit , in aula caelesti magni Princi-
 pis Dei , non in aula Principis terreni. Refugit quoque
 promovere matrimonia suorum Consanguineorum. Et
 in aliis similibus negotiis , *Orationis tantum opem pro-*
mittebat.

Luc. 12.

1. Cor. 6. S. Thom.

2. 2. q. 167. a. 2.

In eius vi-
ta.

Secundo. Conversatio cum proximo non tantum
 debet

F 5

debet esse spiritualis, verum etiam in presentia
 versemur cum proximo, ac simul cum Deo: inque
 proximum, manus ad proximum, sed cor ad Deum
 pariter dirigatur: nunquam conversatio proximi
 solitaria, ut exulem patiatur conversationem Deum.

Stim. Amo. haec semper comitetur illam. S. Bonaventura
Divi. p. 2. dum hujus presentia exponens ait: Primo, ad
 6. 1.

conversacionem faciem mentis ad aeternum
 veris, & ad ejus splendorem in spiritu confortari
 cundo, interior homo ad interiorum proximi
 & abstinere ab exteriori, quantum potes, nisi in
 eum ad interiorum ordinatur: & considera
 imaginem Dei factum, & Christi Sanguine redemptum
 Tertio, dic cum Apostolo: Non judicavi me ad
 inter vos, nisi IESUM CHRISTUM, & hanc
 firmum: & convertendo animas, cogita, Cor
 nem recolligere, & inebria eius Sanguine, non contem
 S. Pater Ignatius vult, ut ij, qui conversantur
 proximo, talem habeant Divinam presentiam
 lem habent Sancti Angeli. Primo, Sancti Angeli
 prius assistunt, quam ministrant, nec inquit
 quando non ministrant. Secundo, non est
 missi a Deo descendunt ministratum proximo. Ter
 tid, missi, eadem celeritate & letitia ascendunt
 descendunt: veluti figurabant Angeli ascendentes
 descendentes per scalam Jacob. Quarto, quando
 ministrant, non desistunt ab assistentia. Quando
 cunque eventu constituti sunt in pace & gaudio
 perturbabiles. Ex hac Divina presentia, pater

Hom. 14.
in Evan. tem D. Gregorij, accidit, ut, quotquot illi
 adiungunt, quasi ex salis tactu aeterna vita
 diantur. unde Salvator eos vocat Sal ter. Et
 probat S. Chrysostomus efficaciam conversionis
 namque movens animas est Christus: qui p
 est causa principalis: prout homo, est causa
 mentalis primaria. Et mediante hac presentia
 eadem participamus virtute, de eodem spiritu
 Quemadmodum manges, inquit ille, ferrum
 ferrum virtute magnetis affectum etiam trahit: ita
 imbuti moribus & Christi virtutibus alii trahuntur

Propter quod S. Ignatius volebat, ut operarius Christi operaretur, non ut homo ordinarius; sed ut *Instrumentum Dei*, operando per virtutem participatam & sibi communicatam à Deo, ut motum à Deo, agens cum Deo, ordinatum ad Deum.

Tertio. Conversatio cum proximo ardens insuper sit, oportet, ut omnes trahantur & accendantur in amorem Dei: Si amatis Deum, inquit S. Augustinus, rapite omnes ad amorem Dei, & dicite: Magnifere Dominum mecum. In hunc amorem, trium consideratione motivorum accendi possumus. Primo, consideratione Gloriz, gaudijque quod Deo tribuimus in conversione animarum: Magnas servias Deo, humana salus, affirmat Origenes. Et lucrum Creatoris, subdit Hieronymus, salus creatura. Idem dicebat: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram. Secundum motivum est Sanguis Christi; hoc est tota anime dignatio, asserit S. Bernardus. Item valor rerum desumitur ex pretio: unde animam appellat dignam Sanguinis CHRISTI compensationem. Tertium motivum est pulchritudo anime, de qua docere solebat S. Catharina Senensis: Si quis viderit eam: si possit, cepit in die pro eius salute mortem subiret. Et osculabatur terram pedibus Conceptorum calcatam, pronuntiando eos Beatos. De S. Ignatio legitur: Ex quo vidit pulchritudinem anime; aliud non curavit, & ad hunc finem, occupationem instituit. Et præter motivum gloriæ Dei hæc duo eidem sancto viro valde familiaria erant in conversione proximi: Considerabat animarum pulchritudinem Hist. Soc. Et pretium: & ideo maxima cum lætitia accurrebat ad salutem proximorum. n. 113.

Quarto. Zelus animarum debet esse ordinatus secundum ordinem Charitatis, ita, ut opem ferendo aliis, non desit sibi ipsi, & seipsum negligat. Magna habenda est circumspectio & cura, ut illi convertantur ad se, veluti ait Propheta, & tu non convertaris ad eos. Debemus nos gerere, sicut ignis omnia ad se convertens. S. Ignatius hujusmodi dabat consilium: Sermonis initia illis date, extrema vobis reservato.

Mul-

lib. de Con- Multum quoque prodest consilium S. Bernardi :
radat se negotiis . sed accomodet ; & actionem con-
fid. ad Eu- ratione pramunitat.
gen.

Ut rite servetur hic ordo, actus nostri debent fieri
nandi iuxta Divinae voluntati : Non enim fas est, deo
De coelest. Divinus Dionysius, Sanctorum perfectioribus
Hier. c. 3. operari, praeter sanctas ordinationes, & Dei iussus
qui praefixit & statuit, quos & quem debeas illis
Tom. 3. de & quantum & qualiter. Secundum charitatem con-
Doct. Chr. natam, quatuor, ut docet S. Augustinus, amabilem
lib. 1. c. 23. Primum, quod supra nos est, nempe Deus. Alterum
& 26. quod intra nos est, quod nos sumus. Tertium, quod
nos est, videlicet anima proximi. Quartum quod
nos est, nimirum, proprium corpus. Plus appeten-
dus & appetendus est Deus, quam propria salus
salus propria, quam salus proximi : plus desideranda
& estimandaque salus spiritualis proximi, quam
proprium corpus. Et cum hoc ordine Charitatis
cum proximo conversatio optima erit, cederetque in
ritualem animarum utilitatem, & Deigloriam. Est
de subsidio proximi in communi : agemus modo
subsidio & ope proximo praestanda in particulari, per
Confessionem, & Praedicationem.

CAP. XII.

De officio Confessarii.

Potestatis sacerdotalis, qua Sacerdos peccata remittit,
& confert gratiam in Sacramento Penitentiae,
De Sacr. l. 3 eminentia talis est, ut D. Chrysostomus affirmare
dubitarit, Patrem aeternum eandem Sacerdoti dedit
potestatem, quam dedit proprio Filio : *Pater con-*
fessionem dedit Filio potestatem, & ipsam eandem con-
fessionem potestatem dat Sacerdotibus. Potestatem hanc
non materialem & terrenam ; sed spiritualemente & or-
stem supra bona Gratiae : aperiendi caelum, & claudendi

infernum : ligandi & solvendi non jam corpora sed animas. Eadem potestas Sacerdotibus concessa in petitione Apostolorum confirmata fuit à Christo D. N. sicut misit me Pater, ego mitto vos. q. d. cum eadem potestate, qua fui missus à Patre, mitto vos : ideoque accipite Spiritum sanctum : quorum remisistis peccata, remittuntur eis : & quorum retinueritis, retenta sunt. In virtute hujus potestatis, adjungit idem S. Chrysostomus, Sacerdotes transgrediuntur confinia naturæ, transcedunt esse humanam, & ad esse Divinum sublevantur : Quasi in cælum translati, ac supra humanam naturam positi, atque nostris ab affectibus exempti, sic illi ad Principatum ipsum perducti sunt.

Ioan. 4:

loc. sup. cit.

In eisdem potestatis virtute, reseruit Nazianzenus, Orat. 21. habet Sacerdos ex officio Imaginem Creatoris restaurare : superno Mûndo Opificem agere : & quod majus est, Deum esse, & alios Deos efficere. Et sicut, opinione D. Gregorij dixit Deus Moysi : Constitui te Deum Pharaonum, non naturâ, sed eminentiâ potestatis ; eodem modo de Sacerdote dici potest : Eui Deus hominum, non naturâ, sed excellentiâ potestatis.

Orat. 21.

fol. 140.

Exod. 7.

Demiratur S. Augustinus potestatem Sacerdotis in consecrando panem & vinum in Corpus & Sanguinem Christi : Veneranda, inquit illè, Sacerdotum dignitas, in quorum manibus, veluti in utero Virginis, Deus incarnatur. Verùm, si ita dicere liceat, plaris est secunda potestas supra corpus mysticum Christi, quam potestas supra corpus naturale. Enimverò cum hac fungitur officio humanandi Deum, cum illa habet officium Dedicandi hominem : plus est communicare esse Divinum homini, quam esse humanum Deo.

in Psal. 77.

Hæc potestas Sacerdotalis, sicuti benè advertit S. Ambrosius, ut fitialis, qualis postulatur à Sacerdotibus debet esse unita excellentiâ & eminentiâ virtutis : Non est excellentissus in hoc seculo Sacerdotibus si quod famus professione actione demonstramus. Nobisque cavere debemus, ut notat idem S. Doctor, ne, cum professio sit Dignitas, actio sit illicita.

De dignit.

Sacerd. c. 2.

Exod. 28.

In Exodo præcipiebat Deus, ut summus Sacerdos in fronte gestaret descriptum nomen Dei, quod significabat potestatem officii: at simul volebat, ut in stamine deferret hæc duo alla: *Doctrina & Veritas*, quæ significabant sanctitatem propter proximum. Hæc est, quia officium Confessarii, non Judicis dicitur, sed Patris officium est: qui non solum iudicaturum etiam oratione, exemplo & exhortatione propriis filios adjuvare, & ad salutem perducere debet: non quàm Pater non præsentis sed futuri sæculi economus necesse ad veram vitam Gratiz.

Verum, quem gradum attingere debet Sacerdos sanctitas? similis sit, oportet sanctitati Dei: & participat in eminenti gradu potestatem Dei, ita ut debet illius sanctitatem.

Propria Dei sanctitas, ut docet Areopagita, est *omni labe libera, & perfectissima puritas*. Et imitati debet Sacerdos. Primo, in puritate: *Sacerdotem scilicet esse purum, necesse est, assertum D. Chrysostomus, ac si in cælis ipsis collocatus inter cælestes illas virtutes medius staret*. Secundò, in caritatis studio salutis animarum: & in hunc finem omnes sui affectus ordinandi sunt, veluti consilium D. Augustinus: *Tameamur, ne pereant homines Christus cupiamus acquirere homines Christo: tristamur, ne peris aliquis Christo: lætemur, cum acquiramus homines Christo*. Tertio, in patientia Dei: *Mansuetum esse ad omnes, docibilem & patientem oportet*.

Præterea pro praxi & exercitio audientis confessiones, armis sanctæ orationis instructus meminerit *s. Chrysost.* Deum sustollere debes ac dicere: *Cor manuum mearum in te Deus* (cor Apostolicum, quæsi cor Pauli, D. Chrysostomo dictum *cor orbis*) Et spiritum sanctum innova in visceribus meis: spiritum sanctum caritatis ad solam Dei gloriam, salutemque animarum ordinatum. *Ne proicias me à facie tua, propter peccata mea: Et Spiritum sanctum tuum non auferas à me, quo sanctificabam me & proximum meum*.

Laude mihi latitiam salutaris tuis, gaudium Spiritus
 sancti superans omnem aediam & tristitiam: & spiri-
 tus principali confirma me: infundendo animae meae
 verum spiritum Christi. Docebo iniquos vias tuas,
 etiam salutis cum auxilio gratiae tuae: & impij ad te
 convertentur, ad adorationem & amorem sancti tui
 Nomialis.

Secundo, mente & cogitatione apertum Christi latius
 habitabis, considerabisque, quanti ipsemet Christus uni-
 tam solam aestimet animam, cum tempore absolutionis
 eam sanguine suo aspergat, purificetque.

Tertio & ultimo, Ad paradysum mente transgredere,
 orbem contemplantio, quanta ex conversione pecca-
 torum redundet gloria in sanctissimam Trinitatem,
 quanta letitia in Angelos, quantum gaudium in San-
 ctos, quantaque exultatio & jubulum in totam Jerusa-
 lem coelestem. Et hoc erit gaudium tuum, Dei, cuncto-
 rumque civium caeli.

CAP. XIII.

De officio Concionatoris.

Concionatoris officium, juxta Areopagitam, Di-
 vinum est officium & ministerium, ac proinde mo-
 do sacrosancto ac Divino peragendum est. Sanctis & De caelest.
 & Divina mysteria medius proportionatus distincte ex-
 plicand sunt. Rationem reddit Angelicus: quia modus
 debet esse proportionatus materia, alioquin destruitur
 materia: ut, si quis explicaret Metaphysicis, per
 Mathematicas. Ergo materiae praedicationis, quae
 est vera veritas, congruus & proportionatus non
 est modus dicendi affectatus & vanus. Hoc i-
 plum reprehendebat Apostolus: Adulterantes ver- 2. Cor. 2.
 bato Dei. Ex textu Graeco vertitur, caudonantes.
 Sicut et isti venditores vini, qui varia miscent vina,
 non

non pura, sed aqua saepenumero permutata
vendunt; ita huiusmodi concionatores per
Verbum Dei; at simul propriam quaz
riam.

Sed descendamus ad specialiora; modus predi
in tribus punctis consistit: in qualitate verborum
conceptuum, in stylo compositionis, ac denique
efficacia dicendi.

Quantum ad primum, modus dicendi & con
candi, secundum quod etiam docet Apostolus
debet consistere in sublimitate sermonis: in
scilicet, & conceptibus vanis, veluti exponit
mas, non in sublimitate sapientia, quae est
humana saecularis & mundana; sed explicata
Divina mysteria verbis gravibus & matutis.

1. Cor. 2.

Concionator, juxta mentem Apostoli, Christi
tus est (Pro Christo legatione fungimur) legatione
prædicationis suae, quantum fieri potest, proprie
debet ipsismet verbis CHRISTI. Non est enim
loquimini; sed spiritus, qui loquitur in vobis.

1. Cor. 10.

Matth. 16.

Concionator, uti monet D. Augustinus, non
verbis impendere debet studium: Rebus potius
quàm verbis: nec Doctor verbis serviat, sed
Doctori. Neque concionem exornare debet
verborum ambitu.

De doct.

Chr. c. 10.

Quantum ad secundum, stylus debet esse
non affectatus: solutus non ligatus. Unde I. Aug.
stinus reprehendit Concionatores, qui sermonem
singula verba mandant memoria: concio namque
ditoris capacitati debet esse conformis. Et cum
demque res variis modis exponenda est, quod
auscultans innuat, aut signum ostendat, se per
quod dicitur. Hæc sent S. Doctoris verba: cum
sem motu suo significare avida multitudo regerit
utrum intellexerit: quod donec significat verba
quod agitur, multimoda varietate ascendit: quod
state non habent, qui preparata & ad verbum
retenta pronunciant.

Ad terram, quod atinet, nimirum, ad efficaciam
Ad sit in verbis, inquit Origenes, celestis gratia

hunc habebat Apostolus, cum dicebat: *Evangelium* manifestum ad vos, non in sermone tantum: sed in virtute, & potentia sancti, & plenitudine multa. Hanc vim imprimendi id, quod dicitur, assequetur Concionator per studium orationis. Quamobrem consulat Augustinus Concionatori: *Sit Orator, antequam Concionator: & in oratione impetret effectum, & studiumque prædicationis.* Ita legitur de S. Bernardo, cum in concione aliqua nonnullos, uti optabat, convertere non posset, post concionem mediante oratione impetravit eorum conversionem. Concludamus hoc Sancti Apostoli apposita sententia, in qua totum id, quod Concionatoris postulat officium, paucis verbis, & complectitur: *Ex Deo, coram Deo, 2. Cor. 2. Christo loquimur. Ex Deo: quia, quod proponit & docetur, à Deo accipere debet. Coram Deo, & in Divina sententia prædicandum est. De Christo, & Christus sit materia sermonis: Prædicamus Christum Crucifixum.* Præterea igitur mentem Apostoli concio tota debet esse Divina: à Deo, & in Deo, de Deo; & per Deum. Principium debet esse Deus movens & instruens Concionatorem. Medium, ipsemet Deus, quia in oratione Divinum petendum est auxilium, ut, cum Concionator exterius loquitur auribus, interius Deus loquatur cordi. Finis quoque debet esse Deus, quia Deus manifestandus est, & ad gloriam ejus sermo instituendus, & hæc de modo prædicandi, & exercitio Zell animarum.

